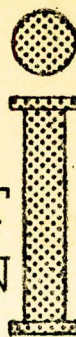

DE PUNTJES OP DE

VAN HET PRACTSCH
HUMANISME

JANUARI 1955

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

DE 100

100-1000

UIT DE NIEUWJAARSBRIEF VAN HET HOOFDBESTUUR VAN HET HUMANISTISCH VERBOND.

..... Want als het om verantwoordelijkheid gaat, dan tellen geen twintig-duizend leden en ook geen tienduizend, dan telt er maar één, en dat is ieder voor zich. Men zegt, dat wij in een beslissende tijd leven; laat dan niemand van ons halfslachtig blijken.

En wat dit nieuwe jaar betreft: moge het een jaar zijn van wederzijds begrip en gemeenschappelijk gedragen verantwoordelijkheid, een jaar van werkelijke ontmoeting. En voor ieder persoonlijk een tijd, waarvan hij bij de volgende jaarwisseling kan zeggen: ik heb hem niet tevergeefs beleefd.

"U" e n "J ij".

In de rubriek "Ik denk er ZO over" van Mens en Wereld van 21 Aug. 1954, schrijft K. van der Braak over de "U-jij-toon" het volgende:

Met belangstelling lees ik steeds de artikelen, die regelmatig in M. en W. verschijnen van de hand van C.H. Schonk over zijn werkzaamheden als geestelijk raadsman in de arbeiderskampen. Bij voortduring blijkt telkens, dat het werk van deze geestelijke raadslieden van niet te onderschatten betekenis is en dat - niettegenstaande protesten van bepaalde zijden - de overheid hierbij zeker een taak heeft in de vorm van ruime subsidiëring, waardoor dit werk uitgebreid en zo mogelijk intensiever kan worden gedaan.

Uit de inhoud van deze artikelen constateer ik, dat bij de gesprekken met de arbeiders de U-jij-toon wordt gebezigd, waardoor ik zeer onaangenaam getroffen word, omdat ik van mening ben, dat hierdoor de eigenwaarde van de raadzoekende gekrenkt wordt. Ik vraag mij daarom af, waaraan de geestelijke raadsman het recht ontleent deze arbeiders te tutoyeren als deze tegenover de raadsman de U-toon gebruiken.

In dezelfde bovengenoemde rubriek geeft C.H. Schonk hierop zijn visie:

In het bovenstaande toont Van der Braak zich wrevelig over het gebruik van "je" door humanistische raadslieden tegenover de arbeiders in de arbeiderskampen, zoals dat in de gesprekken met arbeiders in die kampen, die ik in mijn artikelje weergaf, tot uitdrukking komt. Het ging er mij in de stukjes niet alleen om de inhoud van de gesprekken weer te geven, maar ook om de sfeer, waarin ze worden gevoerd. En ook om iets te laten aanvoelen van de plaats die de raadslieden onder de arbeiders innemen. En - het moge misschien vreemd lijken - maar daarbij behoort in vele gevallen het gemakkelijke en prettige "je" van de raadsman tegenover de arbeiders, en daarbij behoort in vele gevallen het "U" van de arbeider tegen de raadsman.

Wie in dit U-jij-gebruik een aantasting van de eigenwaarde van de arbeider beluistert, kent de sfeer in de arbeiderskampen niet en beoordeelt daardoor de intenties van de raadsman verkeerd. Het "U" en "jij" is namelijk niet enkel

en alleen maar de uitdrukking van een formele gezagsverhouding, van "hoog" tot "laag", van méér- en minderwaardig, al kan het dat in sommige relaties - en dan ook m.i. ten onrechte - zijn. Het is óók een onderscheiding tussen "behorend tot de eigen kring" en "niet uit de directe eigen kring". Beide elementen spelen door elkaar heen hun rol en hebben een traditie gevormd in het taalgebruik, die men niet ongestraft kunstmatig kan doorbreken. Wil men met de arbeiders in de kampen gemeenzaam omgaan, dan zal men het in die traditie gegroeide taalgebruik moeten volgen. De raadsman die deze traditie negeert en de arbeiders met "U" aanspreekt schept gewild een afstand, die hij juist niet wenst. De arbeiders zouden in vele gevallen een gezicht trekken van: "Hou je me nou voor de gek, of niet?" En omgekeerd moet men al zeer nauw in de kring der arbeiders opgenomen zijn, voordat de arbeider het "U" tegenover de ander laat varen.

Hiermede wil ik maar aanduiden dat dit woordgebruik veel meer door de traditie bepaald is, dan dat het de verhouding raadsman - arbeider bepaalt. Die verhouding wordt bepaald door de houding en instelling van de raadsman en men zal willen aannemen dat die er niet een is van accentuering van verschil, maar van erkenning van gelijkwaardigheid van mensen. In het "je" van de raadsman tegenover de arbeiders zit niets neerbuigends en de arbeider voelt zich er allerm minst door in zijn eigenwaarde aangetast. En in het "U" van de arbeider tegenover de raadsman zit niets van een formele gezagsverhouding. Het wordt door de arbeider ook niet als zodanig gevoeld.

Om het nog eens kort en duidelijk te zeggen: het "U" van de raadsman en het "jij" tegen de raadsman zou men beide "gek" vinden, het andere vindt men gewoon. En de raadsman wil alleen maar "gewoon" doen.

Toch besef ik nu in de gesprekken met arbeiders, die ik in mijn artikel tjes weergaf, niet volledig te zijn geweest. Want soms wordt inderdaad elke traditie doorbroken en gaat de arbeider over op het "je". De raadsman wordt dan niet meer als van "buiten de eigen kring" gevoeld, maar er geheel in opgenomen. En evenzeer zegt de raadsman "U" als hij voelt dat het geen kunstmatige afstand zal scheppen.

Mogen we concluderen dat het U-jij zich niet in voorgeschreven regels laat vangen en een subtielere aangelegenheid is dan men op het eerste gezicht wel denkt?

Inderdaad kan men spreken van een "subtiële aangelegenheid" en het is goed, dat allen die met dit probleem worden geconfronteerd, zich hiervan bewust zijn.

Een onzer medewerkers, met wie wij de kwestie "U-jij" bespraken, belicht het van een andere kant; zij schrijft:

Laten we vooropstellen, dat wat men ook zegt, de houding, de wezenlijke gezindheid van het allergrootste belang is. Maar daarna loont het toch deze zaak eens nader te bekijken. Ik moet dan denken aan een keer, dat ik voor de oorlog op een vergadering was van de S.D.A.P. in een middelgrote stad.

Met een Mevrouw kreeg ik het er over, dat in die stad de bevolking nog zo verschrikkelijk in rangen en standen verdeeld leek. Waarop me geantwoord werd: "Dat is zeker zo. Ik ben hier vrouw Jansen; en daar heeft U juffrouw Pietersen, en het is Mevrouw Willemsen." Het was duidelijk, dat Mevrouw Jansen, die een verstandige partijgenote was, op de aanspreektitel "vrouw" helemaal niet gesteld was. Evenzeer wenst een groot deel van de Amsterdamse werksters met "Mevrouw" aangesproken te worden en niet meer met "juffrouw". In dit soort zaken zijn tradities aan het veranderen. En terecht.

Zo juist lees ik in een artikelje van de rector van het Gereformeerd Gymnasium te Amsterdam, die in P.S. van het Parool van 21-8-1954 schrijft contra het tutoyeren van ouders door kinderen:

"In het dusgenaamde "beschaafde Nederlands" wordt de U-vorm gebruikt tegenover vreemden en mensen, die men met een zeker respect of met een zekere reserve tegemoet treedt, terwijl de jij-vorm in gebruik is bij meerderen tegenover minderen en bij personen, die elkander als geestelijk gelijken of als vrienden beschouwen."

Onze waardering van de begrippen meerder en minder is in de laatste tientallen jaren aan het veranderen en daarmee het gebruik van "U" en "Mevrouw".

Nu weet ik wel, dat men gewoontes en tradities niet maar negeren kan. Toch geloof ik, dat het goed is -zij het voorzichtig- om mee te helpen bepaalde gewoontes te doen verdwijnen.

In arme gezinnen, die aan veel bemoeiing van overheid en particulieren gewend zijn, kan men komen zonder zich voor te stellen en de mensen verwachten niets anders dan dat men overal over hen informeert. Dat betekent, dat door dergelijk optreden de mensen in hun menselijke waardigheid aangetast worden. Dan kijkt men wel eens vreemd, als ik me voorstel; en men kijkt wel eens vreemd, als ik wel "U" zeg en niet buiten hen om handel. Maar het is ook hier mijn houding, die de verhouding bepaalt. En ik geloof, dat we tot taak hebben bepaalde mensen op te voeden uit de houding van geaccepteerd hebben, dat ze als tweede-rangs beschouwd worden, tot een menswaardiger houding.

Begrijp me goed: dit betekent niet, dat men in alle streken van het land en in alle omstandigheden "U" en "Mevrouw" moet zeggen. Maar ik geloof wel, dat we er goed aan doen de gewoonten in die richting te trachten te veranderen.

En dan is er over dit alles nog een heel andere opmerking te maken, een typische vak-opmerking:

De wijze waarop ik, als soc. werkster of als raadsman of iets dergelijks, iemand aanspreek, betekent wat in onze verhouding. En daarvan moeten we ons in elk geval rekenschap geven.

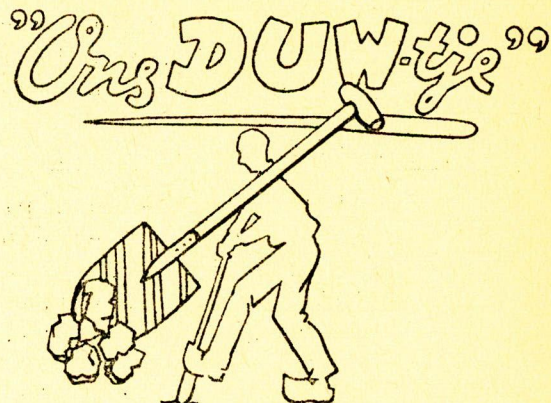
Ik bedoel dit: Als ik tegen een jong vrouwtje "U" zeg, dan stel ik haar daarmee op de plaats van de volwassene. Als ik "jij" zeg, zal ik daarmee vaak tegemoetkomen aan haar behoefte zich nog een beetje klein en afhankelijk tegenover iemand te voelen.

Dus geheel afgezien van de omgangsvorm, die men verkiest in het algemeen, moet men in het werk zich trachten te realiseren, wat het voor de ander betekent, als we hem met jij of met U aanspreken.

In mijn werk zal het vaak helemaal niet goed zijn teveel tege-
moet te komen aan die wens tot afhankelijkheid. We moeten trachten de ander een gevoel van veiligheid te geven, maar hem toch op eigen benen laten staan.

Ik kan me voorstellen, dat op het gebied van de geestelijke verzorging de dingen wel eens wat anders liggen dan bij het sociale werk. Maar ik geloof, dat het noodzakelijk is, dat we ons hierop bezinnen. En ik geloof ook, dat juist humanistische geestelijke verzorging er zich voor zal moeten hoeden te veel de rol van de sterke vader te spelen, juist om ons geloof in de mogelijkheden van elk mens.

=====

HOE ZEGGEN WE HET ?

DE METHODIEK VAN HET GESPREK OP DE KAMER VIII.

Een gespreks-schema voor een praatavond (vervolg).

Vrij uitvoerig hebben we in de twee voorafgaande nummers van "Ons DUW-tje" een gespreks-schema over het onderwerp "Het verschil tussen mens en dier" ontwikkeld, te uitvoerig eigenlijk om nog van een schema te kunnen spreken. We zegden toe de behandelde stof nu nog in een werkschema te zullen samenvatten, dat de raadsman tot leidraad bij het gesprek kan dienen en dat dus de hoofdlijnen uitstippelt waarlangs hij het gesprek vruchtbaar kan laten verlopen en hem bovendien het materiaal verschaft dat hij daarbij nodig heeft. Het geheel dient als voorbeeld van hoe men een onderwerp op geschikte wijze prepareren kan. Hoe uitvoerig zo'n schema moet zijn hangt van de eigen aard van de raadsman af. De een zal aan enkele aantekeningen omtrent de hoofdpunten genoeg hebben, de ander zal zijn materiaal vollediger uitgewerkt voor zich willen zien. Een voordeel van de gesprekstechniek is zeker dat de gespreksleider tijdens het gesprek alle gelegenheid heeft zijn aantekeningen te raadplegen; als hij zodanig in zijn aantekeningen thuis is, dat een enkele blik er op voldoende is om de draad weer op te nemen, behoeft dit niet storend te werken.

We geven het werkschema hier in een vrijwel volledig uitgewerkte vorm. Wie met minder kan volstaan, kan naar eigen believen schrappen. De vraagtekens achter de punten dienen om er aan te herinneren dat men de dingen steeds vragenderwijs aan de orde stelt.

Afspraken vooraf.

geen inleiding, maar gesprek.

Bij het onderwerp blijven (voorbeeld padvinderij).

Eén tegelijk aan het woord, - mij wél in de rede vallen.

Kort en duidelijk proberen te zeggen.

Niet steeds dezelfde aan het woord.

Ons onderwerp.

Verschil mens en dier: - Wat ons tot mens maakt.

Opklimmende reeks.

(alleen 1e term noemen. Volgende laten vinden).

Dode stof - plant - dier - mens.

Verschil plant en dode stof?

Leven - voortplanting - cellen (afbeelding uit boek, eventueel preparaat onder microscoop).

(Vragen als: Wat is leven? afsnijden.

alleen: onscherpe grens-virussen).

Verschil dier en plant?

niet: leven - voortplanting - cellen.

Eten, drinken? - neen, plant ook - stofwisseling.

Levende jongen? - neen, zaden, eieren.

Wel: beweging, verplaatsing.

Weer onscherpe grens.

Plant geen beweging? - naar 't licht - kruidje-roer-mij-niet - groei - turgor - bloemkelken.

Dieren zonder verplaatsing - mossel - oester.

Samenvatting.

opklimmende reeks - verschil plant en dode stof - verschil dier en plant.

Verschil mens en dier.

ons eigenlijke onderwerp.

niet: eten, leven, voortplanten, bewegen.

Wat dan wel? - antwoorden laten komen.

(Eerst onbelangrijke en onjuiste antwoorden)

Spreken - Dieren eigen taal - Toch: "time binding".

Lachen - En de eksters dan?

Retardatie - mens lange tijd om volwassen te worden.

Eén kind per geboorte (gewoonlijk).

Leven na verlies vruchtbaarheid.

"Lenteziek".

Conclusie: Onbelangrijke verschillen.

Wat zijn de wezenlijke verschillen?

(aansluiten bij reeds gemaakte opmerkingen).

Verstand, vermogen tot denken.

(nog niet uitwerken).

Onscherpe grens: hond kan kunstjes leren.

vader en dochter met hond.

Conclusie:

Verstand eerste belangrijk onderscheid.

Eerste kiem bij hogere dieren.

Verschil echter zeer groot.

Straks nader uitwerken.

Tweede belangrijke verschil?

(aansluiten bij reeds gemaakte opmerkingen.

Eventueel op weg helpem:

Waarom steelt men niet? Omdat verstand dat verbiedt?
Of is het wat anders?)

Geweten.

Vermogen tot onderscheiding goed en kwaad.

Zedelijk waardebeseft.

Straks nader uitwerken.

Conclusie:

Dus twee belangrijke eigenschappen: Verstand en Geweten.

Typisch menselijk - stempelen ons tot mens.

afzonderlijk nader bekijken.

Het Verstand.

Keuze-vermogen.

Wat doet dier bij gevaar?

Egel - schildpad - konijn - muis: altijd hetzelfde.

Mens? - vluchten - te lijf gaan - verschuilen - zich er tegen
wapenen: telkens anders.

Kiest uit verschillende mogelijkheden.

Andere voorbeelden?

Prooi bemachtigen:

Dier: Kat en tijger - beloeren en bespringen) altijd zelfde manier.
specht - klopt)

Mens: beer - strijdbijl)
paard- lasso) telkens anders
vis - net.)

Bouwen:

Dier: bijen - honingraten)
kevers - dammen) altijd zelfde manier
vogels - nesten)

Mens: Op duizenderlei wijze
En eerst in het hoofd!

Scheppend vermogen.

Stenen en takken - strijdbijl. - dier niet.

Vuur - idem.

De mens kan: iets bedenken, uitvinden = scheppen.
voegt iets aan het bestaande toe
ontwikkeling, beheersing natuur, cultuur.

Andere voorbeelden?

Werktuig: van strijdbijl tot machine

Verkeer: van uitgeholde boomstam tot zeekasteel

Ziekte: van hulpeloosheid tot moderne geneeskunde

Wetenschap: van bijgeloof tot kennis.

- 8 -

Alleen goede dingen door verstand?

Rationalisatie en werkloosheid.
Atoombom.
Propaganda Göbbels.
Scherpzinnig beraamde misdaad.
Vervlakking door techniek.
Huxley's Soma Paradys.

Conclusie:

Verstand machtig vermogen.
Keuze- en scheppend vermogen.
Kan ten goede en ten kwade gebruikt worden.
Enkel verstand niet voldoende om ons tot mens te maken.
Daarnaast nog nodig: Geweten.

Het Geweten.

(Op allerlei problematiek niet diep ingaan. Hier alleen het bestaan er van bewust maken).

Hoe ook weer omschreven?

Vermogen tot onderscheiding goed en kwaad.
Weer een keuze-vermogen!

Zijn we daarmee klaar?

Verplicht nog tot niets. - vergelijk onderscheidingsvermogen voor kleuren. Zegt niets over welke kleur we kiezen.
Is ook: drang om het goede te kiezen.
Beeld: vis op het droge.

Voorbeelden zedelijk gedrag?

Wat gebeurt als schip in nood verkeert?
Van Troelstra, Schweitzer gehoord?
Verhaal gele koorts.
Offers verzetsbeweging.

Conclusie:

Geweten en verstand maken ons tot mens.
Mens-zijn = verstand gebruiken
 en naar geweten leven.
Dit opdracht van mens-zijn.
Op deze basis menswaardige wereld mogelijk.

Verantwoordelijkheid.

Verstand en geweten keuze-vermogen.
Verhaal kat en vogeltje.
Kat verantwoordelijk te stellen? Waarom niet?
 geen keuze-vermogen.
De mens wel? Waarom? - Keuze-vermogen.

Conclusie:

De mens verantwoordelijk voor zijn doen en laten op grond van zijn keuze-vermogen.

S l o t.

Samenvatting zoveel mogelijk door deelnemers laten geven.

Zoals reeds eerder gezegd kan men op bovenstaande wijze tal van onderwerpen prepareren en er een vruchtbaar gesprek over voeren. Blijkens de ervaring zijn de deelnemers bij de toepassing van deze methode veel sterker bij het onderwerp betrokken dan bij de gewone lezing of inleiding. Zelfs degenen die moeilijk tot praten zijn te brengen zijn geestelijk actief en denken zichtbaar mee.

Voor wat de onderwerpen betreft verwijzen we nog eens naar de aanwijzingen op pag. 8 en 9 van ons DUW-tje van April 1954 en in het bijzonder naar de daar genoemde mogelijkheid om sommige Woorden van de Week, die zich daartoe lenen op de beschreven wijze te prepareren en als grondslag voor een praatavond te nemen. Ook een bepaalde concrete levenssituatie of gebeurtenis kan uitstekend als uitgangspunt dienen.

X X X X X

UIT DE BELEVENISSEN VAN EEN RAADSMAN.

In "Onze Kampkrant", het orgaan van de Regionale Commissie voor Cultureel werk in arbeiderskampen in Zeeland en op Goeree-Overflakkee, schreef onze See-Uyl een stukje over het Sinterklaasfeest in kamp Elkerzee. Het leek ons aardig het onder de Belevissen van een raadsman over te nemen,

Hoe Sint het deed in Ellemeet.

Een verslaggever zei me eens: "Over Carnaval moet je niet denken hoe en waarom ze dit vieren, je moet het zelf dóen. Eerst wanneer die feestneus goed zit, en je gelijk aan de andere feestneuzen bent geworden, heeft de zothed je te pakken."

Ellemeet is de jongste onder de kampen, en met de dartelheid van een veulen heeft zich Ellemeet de feestneus aangemeten ter ere van Sinterklaas.

In onze wereld van tegenstellingen een Oude Sint die in al z'n eerbiedwaardigheid herinneringen opwekte aan een vastenavondbal, en die met z'n weergaloze zwarte Piet een nummer in studie had genomen waarmee hij de Drie Musketiërs naar de kroon stak! De meesterlijke argeloosheid waarmee Piet, breed lachende als levende reclame voor een nieuw soort tandpasta, de stoel achter zijn Meester weghaalt, en de argeloze meesterlijkheid waarop Sint zich achterwaarts ten tonele vleit....., dit mannen, is zuiver Spaans!

De humor wandelde zwierig door de zaal en gaf extra kleur aan de stroom van pakjes waar de bewoners mee werden verrast. Extra kleur eveneens, gaf de stevige handdruk van Zwarte Piet.

De plechtige intocht, en de waardige aftocht van die goeie Sint en z'n knecht ondersteund door de muzikale omlijsting van de Musketiërs, de feestelijke versiering van de zaal, en als dessert de verloting van een eerbiedwaardige reeks prijzen, ziehier het tastbare bewijs van de goede harmonie die er heerst in het jongste kamp Ellemeet.

In het donker stond iemand buiten 't hek langs de weg te turen waarlangs de Sint verdwenen was. En terwijl hij z'n zwarte hand op de kale schedel legde zeid-ie nadenkend: "Als 't hele kamp zo samenspant, weet je niet meer wie die zothed op zijn geweten heeft....."

X X X X X

D'SEE-UYL

Nieuws

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

Door de gunstige stand van de arbeidsmarkt en de maatregelen van de minister van Sociale Zaken ter bevordering van de binnenlandse migratie van arbeiders uit de overschotgebieden kon een aantal kampen voor de aanvullende werkgelegenheid worden gesloten. In het bijzonder tijdens de aardappel- en bietenoogst was het aantal arbeiders dat op de aanvullende werkgelegenheid was aangewezen sterk gedaald. Nu de oogstperiode voorbij is zijn echter verscheidene kampen weer zwaarder bezet. Naast de nu verminderde structuurwerkloosheid blijft toch altijd nog de seizoenwerkloosheid haar rol spelen.

Op de eilanden Walcheren en Zuid-Beveland zijn de kampen Middelburg I, Souburg, Westkapelle II en Kruiningen I en II voor arbeiders gesloten. Een deel dezer kampen is tot woonoord voor Ambonnezen ingericht. De raadslieden van Loon, van Oorschot, Smid, Stenvert en De Vries kwamen daardoor op non-actief. De sluiting der kampen had successievelijk plaats, waardoor herhaaldelijk re-organisatie van het kampbezoek nodig was. De drie overgebleven kampen, n.l. Biggekerke, Aagtekerke en Serooskerke op Walcheren werden tenslotte verzorgd door de raadslieden De Priester, Dekker en Schermer. Door tijdelijke verhindering van raadsman Dekker neemt raadsman Van Oorschot momenteel Aagtekerke waar.

Op Schouwen-Duiveland is het oude kamp Flauwers opgeheven. Er zijn echter twee gloednieuwe en modern ingerichte kampen, n.l. Oosterland en Elkerzee bijgekomen. Raadsman v.d. Vliet heeft daardoor thans 7 kampen met een totale bevolking van bijna 1000 arbeiders. Dat is zoveel, dat elk kamp niet eens zijn ene bezoek per week kan krijgen. We zijn doende hier maatregelen voor te treffen.

In de Peel kon raadsman Olink door persoonlijke omstandigheden zijn werk niet regelmatig voortzetten. Zijn taak in het kamp 't Zinkoke werd overgenomen door Drs. J. Bos, Patrijsstraat 58, Nijmegen. Raadsman Olink blijft evenwel als plaatsvervanger fungeren. Raadsman Doets ging met zijn arbeiders van het kamp America over naar het kamp Ysselstijn. Het kamp Someren is nog niet heropend, zodat raadsman v.d. Wulp nog vacantie heeft.

In het land van Vollenhove draaien na de oogst weer alle vier kampen, zodat de raadslieden Sieders en Verhoeven, die enige tijd op non-actief waren, weer in functie zijn.

De twee kampen in de Wieringermeer werden geruime tijd beiden door raadsman De Vroome verzorgd, doordat zijn collega Pastoor tengevolge van een voetoperatie verhinderd was. De kampen zijn kort geleden echter gesloten, zodat raadsman Pastoor zich niet verder bezwaard behoeft te gevoelen. We wensen hem een spoedig en volledig herstel toe.

Tenslotte willen we op deze plaats nog eens raadsman Altena gelukwensen met zijn thuiskomst uit het sanatorium, waarin hij geruime tijd werd verpleegd. Doordat zijn werk zich van Breskens naar Utrecht verplaatste moeten we tegelijk afscheid van hem nemen uit de kring van raadslieden voor de arbeiderskampen. We danken hem voor het werk dat hij vóór zijn ziekte in de kampen heeft gedaan en hopen hem in ander Verbondswerk weer terug te zien.

=====

TIJDSCRIFT - OVERZICHT.

Tijdschrift voor Maatsch. werk dd. 20 November 1954 meldt ons een artikel van Mr. B.v.d. Waerden over: "Het wetsontwerp op de justitiële documentatie en op de verklaringen omtrent het gedrag."

Schrijver wijst op het bezwaar dat voorheen niet alleen officiële, doch ook particuliere instanties inlichtingen konden verkrijgen uit het strafregister. Gevolg was dat degene die niet bleek te beschikken over "blanco" bewijs van goed zedelijk gedrag, de mogelijkheid kon worden onthouden om los van het storend verleden nog eens geheel opnieuw te beginnen.

Het wetsontwerp, dat thans na schier eindeloze mislukkingen bij de Staten-Generaal is ingediend, beoogt hieraan een einde te maken door de gegevens van het strafregister weer geheim te stellen, slechts toegankelijk voor Justitiële instanties. Voor bepaalde doeleinden, waarvoor afgifte van het bewijs wordt gevraagd, kan een uniforme verklaring worden verstrekt waaruit blijkt dat geen bezwaren tegen de betrokkene zijn aan te voeren. Hierbij wordt in aanmerking genomen dat boeten en voorwaardelijke straffen na vier jaar en onvoorwaardelijke straffen na acht jaar als verjaard dienen te worden beschouwd. De verklaring wordt dus of "blanco" of niet verstrekt. Strafvermeldingen blijven achterwege. Mogelijkheid op beroep op de Rechtbank ingeval van weigering van afgifte staat aanvrager ten dienste.

De maatregel van dit nieuwe wetsontwerp bevordert in belangrijke mate de mogelijkheden tot reclassering.

=====

HET GEVANGENISWEZEN OVER HONDERD JAAR.

In het Maandblad voor Berechting en Reclassering van Januari 1955 schrijft (dr.N) M/uller) een artikel, dat bovenstaand opschrift tot titel draagt, en dat hierbij gaarne ter lezing wordt aanbevolen.

Na er op gewezen te hebben, dat in de toekomst de reclasseringsorganen - "in vermogen gesterkt door voortschrijdende wetenschap en praktijk" - moeilijke gevallen van de rechter toegewezen zullen krijgen, waarmee zij thans nog verlegen zouden zitten, ontwerpt hij in enkele lijnen voor de toekomst drie typen gestichten.

- I. De geheel op behandeling gerichte gestichten. "Het strafkarakter zal aan die gestichten ontnomen zijn, op grond van hun overwegende doel, dat zo ongestoord mogelijk tot uiting moet komen."
- II. Een nieuwe inrichting, gericht op verwijdering uit de maatschappij. Een inrichting voor "permanente recidivisten", ten aanzien waarvan nog onderscheid wordt gemaakt tussen "de virulente, hevige en intens gevaarlijke klasse en die talrijke anderen, die, hoewel vaak veroordeeld, een betrekkelijk lage graad van gevaarlijkheid hebben en die meer simpel a-sociaal dan hevig misdadig zijn."
- III. Strafgestichten. "De gestichten, die bestemd zijn om afkeuring van gepleegde feiten tot uiting te brengen en om aan de dader zijn verantwoordelijkheid voor zijn misdrijven op voor een ieder duidelijke wijze voor te houden."

=====

In "Woord en Dienst", het veertiendaags orgaan voor het Hervormde Kerkewerk, (1 Jan.1955, Nr.1) kondigt de Redactie van dit orgaan een aantal artikelen aan, waarin het "probleem van de verhouding tussen Kerk en humanisme, niet alleen principieel, maar ook praktisch, dus met name ook waar het vragen geldt b.v. van eventuele toelating van het Humanistisch Verbond tot geestelijke verzorging in arbeiderskampen, gevangenis- sen of leger", door enkele personen "kort en bondig" zal worden behan- deld.

H. de Vos, Groningen opent deze reeks met een rustig, helder betoog, waarin allereerst de vraag wordt beantwoord wat het Humanistisch Verbond wil.

De schrijver meent, dat gezien het feit dat het Humanistisch Verbond spreekt van leiding geven in geestelijk en cultureel, paedagogisch en so- ciaal opzicht, dit humanisme "totalitair" is; het legt beslag op de ge- hele mens en wil hem alles geven, wat hij in leven en sterven nodig heeft. De Kerk - aldus de schrijver - is in dit opzicht evenzeer totalitair en stuit dus op het Humanistisch Verbond als op een principiele tegenstan- der. Hoewel tegenstander ziet De Vos het Hum. Verbond ook als bondgenoot.

Dit waardige artikel eindigt aldus: "Daarom meen ik, dat de Kerk ondanks alle principiele bezwaren, toch het humanisme, zoals dat gestal- te krijgt in het Humanistisch Verbond, als een bondgenoot moet begroeten. Het zou niet de eerste keer in de geschiedenis zijn, dat het humanisme een lofwaardig initiatief genomen heeft, dat alle waardering van de zijde van de Kerk verdient.

=====

In het Maandblad voor Berechting en Reclassering, November 1954, administratie-adres: Guido Gezellestraat 1, Amsterdam-Z. is uit het officiële belgische Bulletin van het Bestuur der Gevangenis van Mei 1954 een artikel van de Secretaris Generaal P. Comil overgenomen, dat een waardevol experiment bespreekt.

Binnen de muren van de gevangenis te Bristol heeft men een barak ingericht met 12 kamers, een gemeenschapszaal, een keuken en hygiënische installatie. Deze barak is een tehuis voor halve vrijheid. De gedetineer- den, die, na zorgvuldige selectie, daarin worden opgenomen, vertrekken iedere morgen naar hun werk en keren 's avonds weer naar de barak terug. Zij ontvangen salaris, dat hun overhandigd wordt en dat zij in de gevange- nis deponeren. 's Zondags mogen ze uitgaan en het gevangenisbestuur heeft een aantal families opgezocht, die de gedetineerden willen ontvangen.

Het experiment schijnt goede resultaten af te werpen.

=====

In Rekenschap, het driemaandelijks tijdschrift van de Humanistische Stichting Socrates, administratie-adres: Centraal Bureau Humanistisch Verbond, Bleyenburgerstraat 1, Utrecht, van October 1954 neemt Mr.B.v.d. Waerden onder de loupe de rede, die Prof. G.H.A. Feber in September 1953 te Brussel heeft gehouden op de "Criminologendag in Benelux Verband." De rede van Prof. Feber handelt over de vraag of tijdens een justitieel onderzoek gebruik mag worden gemaakt van de methode der narco-analyse voor het verkrijgen van betrouwbare verklaringen van de verdachte. De narco-analyse is de methode waarbij de verdachte door inspuiting in een diepe slaap wordt gebracht, waarin gevoelsuitingen kunnen worden ont- lokt, welke in bewuste toestand opzettelijk, of tengevolge van onopzette-

lijke psychische werkingen, verheimelijkt of verdrongen worden.

Het artikel van Mr. v. d. Waerden is een reactie van humanistische zijde op het betoog van Prof. Feber.

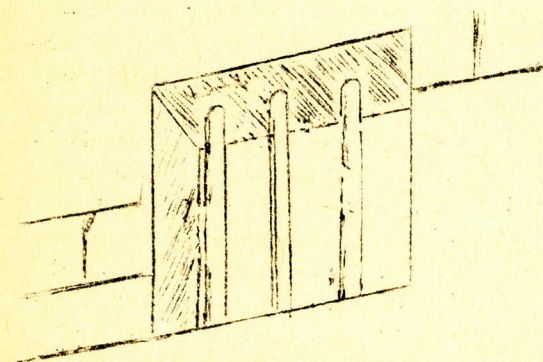
X X X X X

Uit de boekenwereld.

Bij J.B. Wolters te Groningen is verschenen de vijfde druk van het voortreffelijke boekje van dr. B. Vedder, Inleiding tot de psychiatrie; 199 blz., geb. f. 5.00, ingenaaid f. 4.50.

Hoofddoel van de schrijver is "de psychiatrische termen te verklaren. Eenvoudig en helder geschreven.

X X X X X

V A N A C H T E R D E T R A L I E S

Zij bouwen ook, die vallen

(Adama van Scheltema)

V O O R H E T E E R S T

In dit najaar heeft de Minister van Justitie het Humanistisch Verbond aanvaard als een genootschap op geestelijke grondslag, waarvan vertegenwoordigers kunnen worden toegelaten tot de strafgestichten voor volwassenen.

Hiermee is een nieuwe fase ingeluid in het werk van ons jonge Verbond waarbij het goed is een ogenblik stil te staan. De formele kant blijft onbesproken; daarover vindt iedere belangstellende het nodige in de binnenkort te verschijnen bijdrage over het gevangeniswerk voor de documentatiemap, terwijl de geestelijke raadslieden voor gedetineerden van het Verbond van departementswege een uitgewerkt overzicht ontvingen met alle wettelijke bepalingen, die op hun werk betrekking hebben, een beschouwing, die ongetwijfeld in de kring der raadslieden nader onder de loupe zal worden genomen, gelijk in die groep nog zo ongelofelijk veel zal moeten worden bepraat voor en aleeer onze mensen met recht zich goede raadslieden zullen mogen noemen.

Hier in de eerste plaats een enkele opmerking over de methode van werken.

In ons werk zal de klemtoon komen te liggen op het persoonlijk contact met de gedetineerden. Hoe weinig men ook moge weten van de psychische situatie waarin gedetineerden zich bevinden toch zal ieder zonder meer willen aanvaarden, dat zij gebukt kunnen gaan, en als regel ook gaan, onder in hun zieleleven diep irriterende schuldgevoelens. Vol wantrouwen staan zij vaak tegenover eigen kracht, en bovenal hebben zij maar al te vaak het geloof verloren in nieuwe mogelijkheden, die echter ook

voor hen zijn weggelegd. Zo teleurgesteld zijn zij soms in Mens en Wereld, dat zij weinig anders dan agressief op de buitenwereld kunnen reageren. De nood, waarin onze nieuwe cliënten zich bevinden, is groot en vraagt een diepgaande gedachtenwisseling, die alleen, althans in de eerste plaats, langs de weg van de individuele benadering tot stand kan komen.

Het voorgaande neemt echter niet weg, dat groeps-bijeenkomsten met een bezinningskarakter op het werkprogram van de geestelijke raadslieden dienen voor te komen. Met name in het eentonige leven van het strafgesticht leeft de behoefte aan collectieve beleevingsmomenten. Om van onze bezinningsbijeenkomsten inderdaad beleevingsmomenten te maken zal bijzondere aandacht moeten worden besteed aan het onderwerp, de wijze waarop het gesprokene wordt behandeld, de aankleding en eventuele omlijsting. Hierover is veel te zeggen en zal ook moeten worden gesproken in de kring van raadslieden, doch alvorens daaraan te beginnen is het goed, dat ieder zijn gedachten er vast over laat gaan.

Op den duur zal de geestelijke raadsman voor gedetineerden de bijeenkomst met een meer cultureel karakter in zijn arsenaal opnemen, waarbij gramfoon en filmtoestel ongetwijfeld belangrijke diensten zullen kunnen bewijzen. Van betekenis kunnen deze bijeenkomsten worden, omdat zij zich gemakkelijk lenen tot het houden van groepsgesprekken. Dat het leiden van een groepsgesprek een grote vaardigheid vereist van de geestelijke raadsman zal een ieder van ons duidelijk zijn. Laten we daarom de woorden "Op den duur" uit de aanhef van deze alinea onderstrepen.

Dat meerdere adspirant geestelijke raadslieden, bewust als zij zich zijn van hun grote verantwoordelijkheid, zich huiverig voelen op dit voor de meesten onbekende terrein is begrijpelijk. Hun aller verlangen naar leiding en opleiding is echter een waarborg voor een rustige oriëntatie en opbouw. Zij kunnen ervan verzekerd zijn, dat daaraan de nodige aandacht zal worden besteed.

Op één punt moge hier nog worden gewezen. In het belang van een goede inpassing van zijn arbeid in het geheel van het geestelijk verzorgingswerk moet iedere raadsman er diep van doordrongen zijn, dat een goede samenwerking met alle functionarissen uit het gesticht, waarin hij werkt, een vereiste is. Hierbij wordt in de eerste plaats gedacht aan de directeur en zijn staf, maar eveneens aan de geestelijke verzorgers van de Kerkgenootschappen. Het is prettig, dat een enkele adspirant geestelijke raadsman door bijzondere omstandigheden, nog voor hij met zijn werk in het gesticht is gestart, een goede relatie met één of meer mensen uit de zo even genoemde groep heeft kunnen opbouwen. Zij bewijzen niet alleen, dat zij van de noodzaak overtuigd zijn, maar dat deze samenwerking gelukkig ook mogelijk is.

Vooral met het oog op de uitbouw van het geestelijk verzorgingswerk, waarover in de toekomst meer, is het nodig, dat de geestelijke raadsman ook de gemeenschapsbesturen en de leden van het Verbond, op wie ongetwijfeld over enige tijd wel eens een beroep zal moeten worden gedaan, op de hoogte houdt van de noodzaak, omvang en mogelijkheden van zijn werk. Zo ergens dan kan hier het "onbekend maakt onbemind" zich wreken.

Ook met onze zusterorganisatie, de Vereniging Humanitas, met name de sectie reclassering, is een nauw contact van onschatbare betekenis. In de eerste plaats denken we in dit verband aan de celbezoekers van Humanitas, maar ook aan de toezichthouders. Waar mogelijk zal de geestelijke raadsman er goed aan doen zich als lid of adviserend lid in de plaatselijke sectie reclassering van Humanitas te laten opnemen. Een

desbetreffend

desbetreffend verzoek van de zijde van de geestelijke raadsman zal ongetwijfeld welwillend door het sectiebestuur worden ontvangen.

Omstreeks Februari 1955 zullen de eerste geestelijke raadslieden van het Humanistisch Verbond met hun werk beginnen. Belangrijk werk, moeilijk werk, waarover ongetwijfeld, zowel in als buiten het Verbond, nog vaak zal worden gesproken. Onze beste wensen vergezellen deze pioniers.

Van alle wezens wijd en zijd
is in verguizingslust en nijd
het mensdom bovenaan.

J.H. Leopold.

X X X X X

UIT DE GESTICHTSWERELD.

In de wereld van de gestichtsdirecteuren spreekt men op het ogenblik over de Nico- en Glas therapie. De Glas-therapie, die voor de geestelijke raadsman niet opportuun is, moge hier onverklaard blijven. Anders ligt het met de Nico-therapie, waarmee men aangeeft, dat sommige mensen menen kwistig met sigaretten (nicotine) te moeten strooien om bij de gedetineerden in de gunst te komen. Moge dit grapje ons duidelijk maken, dat deze therapie niet het fundament is van ons werk.

X X X X X

P E R S O N A L I A.

Toelating als geestelijk raadsman in strafgestichten ressorterend onder de derde afdeling van het Ministerie van Justitie is gevraagd van:

de Heer J. van den Ban,	won. te Amstelveen,	Eikenrodelaan 42
de Heer F.v.d. Berkhof,	won. te Utrecht,	Graadt van Roggenweg 83
de Heer Drs. J.H.P. Colpa,	won. te Assen,	Parkstraat 20
de Heer C.J. Coppens,	won. te Rotterdam,	Haverlandstraat 11
de Heer M.J.F. Ehrbecker,	won. te Haarlem,	Corn. Speelmanlaan 11
de Heer G. den Haan,	won. te Breda,	Burg. Middelaerlaan 4
de Heer J. de Jong,	won. te Utrecht,	Pieter Nieuwlandstr. 13 bis
de Heer G. Klinkenberg,	won. te Leeuwarden,	Troelstraweg 110
de Heer D.J. Nekkers,	won. te Groningen,	Gorechtkade 64-b.
Mevr. S.C. Sickenga-Nijsingh	won. te Laren-N.H.,	Lange Wijnen 2
Mevr. G. Reddingius-Swart,	won. te Rotterdam,	Provenierssingel 48
de Heer H. van Schaaik,	won. te Amsterdam,	Burg. v. Meinenlaan 65
de Heer K. Singer,	won. te Den Haag,	Van Loostraat 113
de Heer S. Sytema,	won. te Assen,	Sperwerstraat 20
de Heer J.J.G. Vriese,	won. te Amsterdam,	Kouterstraat 4
de Heer J. Wacht,	won. te Rotterdam,	Sonmanstraat 46-a.

Welkom aan deze nieuwe leden !

X X X X X

Studiemateriaal

STUDIE-MATERIAAL

Volledigheidshalve moge hier nog eens een opsomming volgen van voor de geestelijke raadslieden in de strafgestichten geschikt studiemateriaal;

1. Geestelijke verzorging - Cursus van het Humanistisch Verbond onder redactie van Dr.J.P. van Praag. Verkrijgbaar bij het Centraal Bureau, Bleyenburgstraat 1, Utrecht.
2. Wat is Social Casework? - Mej. M. Kamphuis. Uitgave van de N.V. Samson te Alphen aan de Rijn.
3. Inleiding tot de Psychiatrie - Dr. R. Vedder - vijfde druk - Uitgave van J.B. Wolters te Groningen.
4. Inleiding tot de Criminologie - Prof.Mr.W.A.Bonger, herzien door Prof. Dr.G.Th.Kempe - Uitgave in de V.U.B.-reeks van de Erven F. Bohn N.V. te Haarlem.
5. Algemene Maatschappijleer - Prof. Dr.P.J. Bouman - Uitgave van H.J. Paris te Amsterdam.

=====